

1. UVOD

Zavodske mjere predstavljaju najtežu vrstu vaspitnih mjera. Za zavodske mjere često se koristi naziv mjere institucionalnog tretmana, i one predstavljaju krivične sankcije određenog oblika lišavanja slobode maloljetnika, te podrazumijevaju boravak maloljetnika u odgovarajućoj ustanovi tokom perioda u kojem se ove vaspitne mjere izvršavaju. Zavodske mjere imaju element retributivnosti, zato što podrazumijevaju oduzimanje slobode kretanja i prinudno nalaganje određenog programa postupanja u posebnoj ustanovi.

Prema tome, možemo reći da institucionalni tretman maloljetničkog prestupnika ima obilježja retributivnosti. Primjena zavodskih mjera (mjera institucionalnog tretmana) podrazumijeva smještaj maloljetnika za određeno vrijeme u odgovarajuću ustanovu gdje se obezbjeđuje postupak njegovog vaspitavanja, prevaspitavanja i pravilnog razvoja. Pomoću određenih pravnih instrumenata, na međunarodnom planu, postavljeni su određeni standardi čija se implementacija preporučuje državama kako u normativnom postavljanju sistema institucija, tako i na planu izvršavanja mjera ovakvog karaktera.

Zavodske mjere najčešće se primjenjuju na maloljetnika koji se nalazi u stanju teže vaspitne zapuštenosti, odnosno kada stanje njegove socijalne sredine ne pruža dovoljno osnova za zaključak da ona neće štetno djelovati na maloljetnika i njegovo dalje ponašanje i razvoj. Sud izriče ovu vrstu krivičnih sankcija maloljetniku koji je toliko vaspitno zapušten da to stanje nije moguće otkloniti ili ublažiti primjenom mjera pojačanog nadzora, naprotiv potrebno je prema njemu primijeniti trajnije i intenzivnije mjere vaspitanja ili liječenja, uz njegovo potpuno odvajanje iz dotadašnje sredine.

Realizovanje ili provedba ove vrste mjera, odvija se u posebnim, manje ili više specijalizovanim ustanovama, jer pružaju mogućnosti za adekvatniju primjenu odgovarajućih tretmana i metoda vaspitanja, koji ne mogu da se dobiju u uslovima otvorene zaštite. Zavodske vaspitne mjere i kaznu maloljetničkog zatvora u ovom diplomskom radu obradili smo sa stajališta materijalnog prava, prvenstveno na osnovama analize Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 13/2010 i 67/2013).

Istraživanje koje smo proveli dalo je sljedeće rezultate: Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku usvojen je na sjednici Narodne skupštine Republike Srpske, koja je održana 25 i 26. januara 2010. godine, s tim da je zakonodavac, s obzirom na značaj ovog Zakona, dao rok od jedne godine da se pravosudni i drugi organi na koje se odnosi ovaj zakon upoznaju i edukuju za njegovu primjenu. Ovaj Zakon počeo je da se primjenjuje od 1. januara 2011. godine.

Prije usvajanja ovog zakona materijalne odredbe o maloljetnim učiniocima krivičnog djela bile su smještene u Krivičnom zakonu (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 49/2003, 108/2004, 37/2006, 70/2006, 73/2010, 1/2012 i 67/2013), procesne odredbe u Zakonu o krivičnom postupku (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 111/2004, 115/2004, 29/2007, 68/2007, 119/2008, 53/2012), te odredbe o izvršenju krivičnih sankcija u Zakonu o izvršenju krivičnih sankcija Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 12/2010, 117/2011). Do stupanja na snagu ovog zakona, usklađene su odredbe Krivičnog zakona Republike Srpske, Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske i Zakona o izvršenju krivičnih sankcija Republike Srpske, kao i odredbe drugih propisa iz oblasti zaštite prava djece i maloljetnika sa Zakonom o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku te je donesena većina podzakonskih akata neophodnih za provođenje navedenog zakona.

1.1. Predmet istraživanja

Uloga zavodskih vaspitnih mjera i kazne maloljetničkog zatvora na maloljetnog učinioca krivičnih djela (maloljetnog prestupnika).

1.2. Ciljevi istraživanja

Utvrđiti uticaj zavodskih vaspitnih mjera i kazne maloljetničkog zatvora na maloljetnog učinioca krivičnih djela (maloljetnog prestupnika). Istražiti da li zavodske vaspitne mjere i kazna maloljetničkog zatvora imaju uticaj na maloljetnog učinioca krivičnih djela, te da li doprinose njegovom prevaspitavanju i resocijalizaciji maloljetnika.

1.3. Radna hipoteza

Značajna je uloga zavodskih vaspitnih mjera i kazne maloljetničkog zatvora u prevaspitavanju i resocijalizaciji maloljetnika.

1.4. Metode istraživanja

Za izradu diplomskog rada primjenjivali smo kao osnovnu metodu interno istraživanje. Interno istraživanje (*desk search*) koristili smo za prikupljanje sekundarnih izvora podataka i informacija, kao što su stručna literatura, knjige i članci, a koji se odnose na ovu oblast.